

УДК 364-787.26:316.343-058.65]:355.01(477)
DOI: 10.24144/2524-0609.2025.56.228-233

Спіріна Тетяна Петрівна

кандидат педагогічних наук, доцент
завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м.Київ, Україна
t.spirina@kubg.edu.ua
<http://orcid.org/0000-0003-0287-7343>

Лехолетова Марина Миколаївна

кандидат педагогічних наук
доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м.Київ, Україна
m.lekholietova@kubg.edu.ua
<http://orcid.org/0000-0003-4055-991X>

Лях Тетяна Леонідівна

кандидат педагогічних наук, професор
професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м.Київ, Україна
t.liakh@kubg.edu.ua
<http://orcid.org/0000-0002-8807-0497>

ГУМАНІТАРНІ ПРОГРАМИ ДОПОМОГИ ВРАЗЛИВИМ ГРУПАМ НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ В УКРАЇНІ

Анотація. Серед важливих аспектів подолання негативних наслідків російської агресії в Україні, відновлення її територій, забезпечення населення базовими потребами та підвищення якості життя є гуманітарні програми допомоги. Метою статті є проаналізувати гуманітарні програми допомоги вразливим групам населення в умовах воєнного часу в Україні. За час російської агресії в українському суспільстві спостерігається значне зниження економічних та соціальних показників якості життя; актуальною залишається потреба у налагодженні взаємодії громадських організацій з державними установами для реалізації соціально значущих для населення України послуг. Проаналізовано досвід гуманітарної діяльності організацій на міжнародному та державному рівнях, зокрема, програми гуманітарної допомоги для населення України в умовах воєнного часу. Визначено ключові напрямки гуманітарної допомоги населення України в умовах воєнного часу (покриття базових потреб вразливих груп населення; допомога вразливим домогосподарствам, створення нових джерел доходу та підтримка людей у досягненні прожиткового мінімуму; підтримка локальних гуманітарних ініціатив у громадах; забезпечення доступу до необхідної медичної допомоги, соціальних та інших необхідних послуг; надання послуг соціально-психологічної підтримки та захисту дітям, молоді та дорослим на рівні громади; ремонти помешкань, що зазнали пошкоджень через воєнні дії тощо). Успіх реалізації гуманітарних програм допомоги залежить від прийняття відповідальних управлінських рішень з боку держави, а також співпраця і координація дій державних структур з міжнародними гуманітарними організаціями та громадськими організаціями.

Ключові слова: вразливі групи населення, громада, внутрішньо переміщені особи, гуманітарна допомога, гуманітарні програми, соціальний проєкт, благодійна діяльність, волонтерство, громадські організації.

Вступ. За час повномасштабного вторгнення серед ключових цілей державної політики в Україні, залишається гуманітарна допомога населенню, яке постраждало від російської агресії.

Основними нормативно-правовими актами у сфері гуманітарної допомоги, сприяння розвитку благодійної діяльності, а також прийняття, набрання чинності, оскарження припинення дії адміністративних актів у сфері гуманітарної допомоги визначено в законах України: «Про гуманітарну допомогу» (1999), «Про благодійну діяльність та благодійні організації» (2012), «Про адміністративну процедуру» (2022) та Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання організації ведення автоматизованої системи реєстрації гуманітарної допомоги» (від 9 жовтня 2020 р. № 927), «Деякі питання пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану» (від 5 вересня 2023 р. № 953). Запит на гуманітарну допомогу формується відповідно потреб жителів найбільш постраждалих територій, внутрішньо переміщених осіб, для тих груп населення, які перебувають у складних життєвих обставинах.

Під час засідання Ради безпеки ООН щодо Укра-

їни, Едем Восорну, директорка з питань операцій Управління ООН з координації гуманітарних питань, зауважила, що «Масштаб гуманітарних потреб в Україні залишається величезним. Понад 14,6 мільйона людей – близько 40% населення України – потребують певної форми гуманітарної допомоги, 56% з яких – це жінки та дівчата» [4]. Відтак гуманітарні програми допомоги, можуть значно вплинути на задоволення потреб населення, а сприяння гласності і прозорості цього процесу на державному рівні підвищить ефективність реалізації таких програм.

Так, виникає необхідність у проведенні дослідження щодо аналізу розроблених, реалізованих та тих, що впроваджуються по сьогодні гуманітарних програм допомоги вразливим групам населення в Україні за час повномасштабного вторгнення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різні аспекти відновлення територій та гуманітарної підтримки населення України за час воєнного часу досліджувало багато науковців. Зокрема, проблеми населення на деокупованих територіях, реалізація громадських ініціатив та реагування на виклики й соціальні проблеми (Т.Лях, Ж.Петроцько, Т.Спіріна);

особливості і проблеми процесу адаптації гуманітарних програм та ініціатив (О.Шевченко); проєктна діяльність громадських організацій в Україні, особливості роботи шелтерів (В.Лях); особливості соціально-психологічної допомоги та підтримки мешканців територіальних громад (М.Лехолетова, Г.Скіпальська); стратегії опанування складними життєвими обставинами сімей внутрішньо переміщених осіб з дітьми (А.Дуля, В.Лютій); важливість соціальних програм для забезпечення гуманітарної допомоги та підтримки вразливих груп населення під час війни (Н.Кравець, Н.Климук) та ін.

Мета статті: аналіз існуючих гуманітарних програм допомоги вразливим групам населення в умовах воєнного часу в Україні. **Методи дослідження:** аналіз та узагальнення – для систематизації гуманітарних програм допомоги в Україні.

Виклад основного матеріалу. В українському законодавстві гуманітарна допомога трактується як «цільова адресна безоплатна допомога у грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомога у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами з мотивів гуманності отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за кордоном, які потребують допомоги у зв'язку із соціальною незахищеністю, матеріальною незабезпеченістю, скрутним фінансовим становищем, введенням воєнного або надзвичайного стану, виникненням надзвичайної ситуації або тяжкою хворобою конкретної фізичної особи, а також для підготовки до збройного захисту держави та її захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту» [11].

Аналіз досліджень [5; 8; 9; 17] показав, що починаючи з пандемії COVID-19 і вже в умовах воєнного часу, українське суспільство має значне зниження економічних та соціальних показників якості життя, а відсутність взаємодії громадських організацій з державними установами вплинуло й на якість надання соціально значущих для населення послуг. Наразі значна частина населення перебуває на деокупованих територіях з проблемами пошкодженої, а подекуди, знищеної інфраструктури громад, які потребують відновлення, велика частина територій та об'єктів замінована, мешканці потребують не лише гуманітарної допомоги, а й психосоціальної підтримки. Вирішення окреслених проблем вбачаємо у необхідності залучення місцевих ресурсів, підтримки держави та міжнародних організацій, а також, активізації громадської та волонтерської діяльності, для забезпечення потреб вразливих груп населення.

Внутрішньо переміщені особи (ВПО) є особливо вразливою групою населення під час війни через втрату домовок, засобів до існування та соціальних зв'язків. Це призводить до економічної нестабільності, обмеженого доступу до роботи, освіти та медичних послуг. Переселення також супроводжується психологічними травмами, включаючи стрес і тривожність, а правова невизначеність ускладнює отримання соціальної допомоги та правового захисту. ВПО часто стикаються з дискримінацією в приймаючих громадах, а інфраструктура регіонів може бути перевантаженою, що обмежує доступ до базових послуг.

Розкриваючи стратегії опанування складними життєвими обставинами сімей ВПО з дітьми та шляхи оптимізації надання їм соціальної підтримки, науковці зазначають, що в перший період після зміни місця проживання, одну із ключових ролей має відігравати гуманітарна допомога (забезпечення базових

потреб, покращення матеріально-побутового становища), а на наступних етапах увага зосереджується на соціальних послугах (подоланні складних життєвих обставин, посиленні життєстійкості, соціальній адаптації, інтеграції) [6]. Для пом'якшення цих викликів впроваджуються гуманітарні програми допомоги, які забезпечують тимчасове житло, продукти харчування, медичну підтримку та правову допомогу, сприяючи соціальній інтеграції та відновленню.

Так, гуманітарна допомога в Україні має відповідати потребам населення, надаватись за сприяння держави, за підтримки донорів, за участі громадських організацій та ініціатив.

Розглядаючи особливості і проблеми процесу адаптації гуманітарних програм та ініціатив, О.Шевченко вказує на низку суттєвих проблем пов'язаних з локалізацією гуманітарної допомоги: культурні відмінності (необхідність врахування культурних особливостей та норм місцевих громад); мовний бар'єр (його наявність ускладнює розподіл допомоги, навчання та проведення просвітницьких кампаній); логістичні виклики (недостатня інфраструктура та політична нестабільність ускладнюють доставку гуманітарної допомоги до найбільш вразливих категорій населення); необхідність у співпраці з місцевими організаціями та спільнотами (від участі місцевих організацій та спільнот у плануванні, виконанні та оцінці гуманітарних програм, залежить ефективність гуманітарної допомоги); обмеження доступності ресурсів, через політичну нестабільність, конфлікти та економічну кризу [15, с.224].

Для бажаючих надати Україні гуманітарну або фінансову допомогу для підтримки населення, бізнесу та держави в період протидії російській агресії був розроблений, спільно командою Офісу Президента України та Кабінету Міністрів України, Портал HELP [10]. На порталі можна знайти інформацію: як можна допомогти особисто; яка допомога є найбільш необхідною; як надіслати гуманітарну допомогу з-за кордону; які документи необхідні для ввезення гуманітарної допомоги; переділ рекомендованих закордонних хабів та обласних хабів в Україні; державна гаряча лінія для тих, хто хоче допомогти та ін.

З метою забезпечення українців гуманітарною допомогою в умовах війни, шляхом об'єднання можливостей, ресурсів держави, бізнесу, громадських організацій, благодійних фондів та волонтерів, на порталі Дія створено онлайн-платформу «Допомога, яка працює за трьома напрямками: грошова допомога від держави; отримання та надання волонтерської допомоги; виплати від міжнародних організацій» [16].

Починаючи з лютого 2022 року і по сьогодні, на Міжнародному та державному рівнях, розроблено, реалізовано та впроваджується досі багато програм і проєктів гуманітарної допомоги для населення України.

Наведемо декілька прикладів реалізованих в Україні програм/проєктів гуманітарної допомоги:

– Благодійною організацією «Благодійний фонд «Стабілізешен Суппорт Сервісез» реалізовано проєкт «Гуманітарна допомога нашим містам: подолання наслідків війни й підтримка переселенців» (з березня по грудень 2024 року) в Запорізькій області та місті Кривий Ріг. Допомога була направлена на легкі ремонти осель пошкоджених обстрілами; забезпечення населення гуманітарними наборами NFI (необхідні речі для зими) [13].

– Міжнародною благодійною організацією «Фонд Східна Європа» за підтримки Гуманітарного фонду для України було реалізовано Програму «Разом ми – Шелтер» (від грудня 2022 року по лютий 2024 року), спрямована на підвищення спроможності україн-

ських громадських організацій, що надають життєво важливі послуги людям, які постраждали від війни (люди з інвалідністю, люди старшого віку, громадяни з низьким рівнем доходів, одинокі матері або батьки, багатодітні родини) [7].

Станом на лютий 2025 року значна кількість організацій продовжують свою діяльність з розроблення та впровадження програм і проєктів гуманітарної допомоги в Україні. Напрями діяльності деяких з таких гуманітарних програм подано на рисунку 1.

Рис.1. Гуманітарні програми допомоги в умовах воєнного часу

Стисло схарактеризуємо вище згадані гуманітарні програми допомоги.

Естонська рада з питань біженців (ERC) здійснює різноманітні гуманітарні програми у постраждалих від конфлікту районах України. Серед таких програм: програма багатоцільової грошової допомоги (надається найбільш вразливим категоріям населення для покриття базових потреб, у тому числі продукти харчування та засоби гігієни); програма екстреної підтримки засобів до існування (надання доступу до засобів для існування вразливим домогосподарствам, що постраждали внаслідок збройного конфлікту,

створення нових джерел доходу та підтримка людей у досягненні прожиткового мінімуму); програма підготовки худоби до зимівлі (підтримка постраждалих сільських господарств в громадах, для задоволення базових сільськогосподарських потреб у процесі підготовки худоби до зими) [12].

З метою забезпечення швидкого реагування та задоволення гуманітарних потреб вразливих груп цивільного населення в умовах війни росії проти України, Міжнародним фондом «Відродження» у партнерстві та за фінансової підтримки CARE Deutschland e.V. реалізується Грантова гуманітарна

програма «Гуманітарна солідарність». Пріоритетами програми є: підтримка локальних гуманітарних ініціатив у громадах, які знаходяться безпосередньо близько до зони активних бойових дій та у громадах, які прийняли значну кількість вимушених переселенців; надання гуманітарної допомоги та підтримки у надзвичайних умовах та вирішення гуманітарних потреб вразливих груп серед цивільного населення; надання або створенню умов для покращення доступу до необхідної медичної допомоги, соціальних та інших необхідних послуг; захист людської гідності, сприяння самозарадності та солідарності у подоланні викликів для цивільного населення, яке зазнало руйнівного впливу війни [2].

Масштабна програма гуманітарної підтримки сімей з дітьми в Україні «Спільно» започаткована Дитячим фондом ООН (ЮНІСЕФ), який працює над реалізацією ключових зобов'язань із задоволення гуманітарних потреб дітей, зокрема доступу до освіти, психосоціальної допомоги, води і санітарії, навчання з питань мінної небезпеки, охорони здоров'я матері та дитини, а також послуг для людей, що живуть із ВІЛ/СНІДом [1].

Український фонд «Благополуччя дітей» спільно з Diakonie Katastrophenhilfe за фінансування Міністерства закордонних справ Німеччини, впроваджують проєкт «Комплексна гуманітарна допомога постраждалим від конфлікту жителям України та громадянам третіх країн в Україні, Польщі, Румунії та Молдові» (з липня 2023 року по червень 2026 року). Завданнями проєкту є: забезпечення найбільш уразливих сімей ВПО з дітьми та сімей з дітьми, житло яких було пошкоджено або зруйновано внаслідок війни в Україні, можливістю задовольнити свої базові потреби шляхом надання безготівкових виплат на 4 місяці; надання послуг соціально-психологічної підтримки та захисту постраждалим від війни в Україні дітям, молоді та дорослим на рівні громади [14].

Благодійна організація «Благодійний фонд «Стабілізешен Суппорт Сервісез» спільно з гуманітарною організацією CARE Ukraine та Консорціумом Реагування, упродовж вересня 2023 року – березня 2025 року, впроваджують проєкт «Надання міжсекторальної гуманітарної допомоги постраждалому від конфлікту населенню України», який спрямований на

допомогу жителям Херсонської та Миколаївської областей. У межах проєкту здійснюється: забезпечення населення непродовольчими наборами для зимівлі в умовах не стабільного електропостачання та тепла (потужні павербанки та ліхтарики, матраци, теплі ковдри, портативні плитки); ремонти помешкань, що зазнали пошкоджень через воєнні дії; видача багатоцільової грошової допомоги у розмірі 3600 гривень на одну особу на місяць протягом трьох місяців; забезпечення питною водою жителям Херсону [13].

У питаннях надання гуманітарної допомоги постраждалим від війни людям і громадам Міжнародний благодійний фонд «Карітас України» активно співпрацює та координує свою роботу з органами центральної і місцевої влади та місцевого самоврядування. Гуманітарна допомога надається: людям, які перебувають в безпосередній близькості до зони бойових дій; внутрішньо переміщеним особам; постраждалим від війни людям та громадам; мешканцям і громадам деокупованих міст і сіл; вразливим категоріям). Гуманітарне реагування відбувається за 6 основними напрямками: 1) продовольча безпека та економічне відновлення; 2) вода, санітарія, гігієна; 3) прихисток; 4) здоров'я; 5) захист; 6) грошова допомога [3].

Висновки. Результати аналізу діяльності міжнародних організацій, благодійних фондів, державних установ та громадських організацій, дозволив визначити ключові напрямки гуманітарної допомоги населення України в умовах воєнного часу. Зокрема, покриття базових потреб вразливих груп населення; допомога вразливим домогосподарствам, створення нових джерел доходу та підтримка людей у досягненні прожиткового мінімуму; підтримка локальних гуманітарних ініціатив у громадах; забезпечення доступу до необхідної медичної допомоги, соціальних та інших необхідних послуг; надання послуг соціально-психологічної підтримки та захисту дітям, молоді та дорослим на рівні громади; ремонти помешкань, що зазнали пошкоджень через воєнні дії тощо. Для успішного впровадження гуманітарних програм, максимального їх впливу на якість життя населення в умовах воєнного часу, ключовим є співпраця та координація дій між державними структурами, громадськими організаціями, міжнародними гуманітарними організаціями.

Список використаної літератури

1. «Спільно» – програма гуманітарної підтримки сімей з дітьми в Україні. ЮНІСЕФ. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/spilno-social-support> (дата звернення: 05.02.2025).
2. Грантова гуманітарна програма «Гуманітарна солідарність». Міжнародний фонд «Відродження». URL: https://www.irf.ua/context/humanitarian_solidarity_program/ (дата звернення: 05.02.2025).
3. Гуманітарні програми. Карітас-Україна – благодійна організація. URL: <https://caritas.ua/hum/> (дата звернення: 04.02.2025).
4. Гуманітарної допомоги в Україні потребують понад 14 мільйонів жителів – ООН. УКРІНФОРМ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3851320-gumanitarnoi-dopomogi-v-ukraini-potrebut-ponad-14-miljoniv-ziteliv-onn.html> (дата звернення: 02.02.2025).
5. Кравець Н.О., Климук Н.Я. Особливості запровадження соціальних програм в умовах військового стану в Україні. Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. 2023. № 3. С.76–79.
6. Лютий В., Дуля А. Сім'ї ВПО з дітьми: потреби та стратегії опанування складними обставинами. Ввічливість. Humanitas. 2023. № 1. С.49–58.
7. Лях В., Дуля А. Проєктна діяльність міжнародної благодійної організації «Фонд Східна Європа» із соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб. Social Work and Education. 2024. № 11 (3). С.360–372.
8. Лях Т., Лехолетова М., Скіпальська Г. Аналіз запитів населення щодо отримання соціально-психологічної допомоги та підтримки в умовах COVID-19. Вісник Київського Національного університету імені Тараса Шевченка. Соціальна робота. 2021. № 1 (7). С.22–28.
9. Петрович Ж., Лях Т. Потенціал волонтерства для розвитку деокупованих громад. Ввічливість. Humanitas. 2024. № 3. С.202–207.
10. Портал Гуманітарної допомоги. Сайт для тих, хто допомагає Україні. URL: <https://help.gov.ua/> (дата звернення: 04.02.2025).
11. Про гуманітарну допомогу : Закон України від 22.10.1999 № 1192-XIV (редакція від 18.12.2024). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text> (дата звернення: 02.02.2025).
12. Програми гуманітарної допомоги. Естонська рада у справах біженців. URL: <https://register.pagulasabi.ee/uk/programy-gumanitarnoyi-dopomogy> (дата звернення: 05.02.2025).
13. Проєкти та програми. Благодійний фонд «Стабілізешен Суппорт Сервісез». URL: <https://sss-ua.org/proekty/> (дата звернення: 04.02.2025).
14. Український фонд «Благополуччя дітей». (б.д.). URL: <https://childfund.org.ua/> (дата звернення: 04.02.2025).

15. Шевченко О. Локалізація програм міжнародної гуманітарної допомоги в Україні: проблеми та перспективи. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія соціально-педагогічна. 2024. № 39. С.222–227.
16. Як отримати гуманітарну допомогу. Портал Дія. URL: <https://bf.diaa.gov.ua/articles/yak-otrymaty-humanitarnu-dopomohu> (дата звернення: 06.02.2025)
17. Lyakh T., Spirina T. Rozwój inicjatyw wolontariackich jako narzędzia aktywizacji zasobów ludzkich społeczności lokalnych. Aktualne problemy społeczne Ukrainy i Polski. Aspekty partnerstwa instytucji państwowych i organizacji pozarządowych. Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Chełmie; Chełmskie Towarzystwo Naukowe. 2021. P.22–30.

References

1. «Spilno» – prohrama humanitarnoi pidtrymky simei z ditmy v Ukraini [«Together» – humanitarian support program for families with children in Ukraine.]. UNICEF. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/spilno-social-support> [in Ukrainian].
2. Hrantova humanitarna prohrama «Humanitarna solidarnist». [Humanitarian Grant Program «Humanitarian Solidarity»]. International Renaissance Foundation URL: https://www.irf.ua/contest/humanitarian_solidarity_program/ [in Ukrainian].
3. Humanitarni prohramy Caritas-Ukraina [Humanitarian programs of Caritas-Ukraine]. Charity organization. URL: <https://caritas.ua/hum/> [in Ukrainian].
4. Humanitarnoi dopomohy v Ukraini potrebuut ponad 14 milioniv zhyteliv – OON [More than 14 million people in Ukraine need humanitarian assistance. (2024, April 11)]. UKRINFORM. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3851320-gumanitarnoi-dopomogi-v-ukraini-potrebut-ponad-14-miljoniv-ziteliv-oon.html> [in Ukrainian].
5. Kravets, N.O., & Klymuk, N.Ya. (2023). Osoblyvosti zaprovadzhennia sotsialnykh prohrm v umovakh viiskovoho stanu v Ukraini [Peculiarities of implementing social programs under martial law in Ukraine]. *Bulletin of Social Hygiene and Health Care Organization of Ukraine*, 3, 76–79. [in Ukrainian].
6. Liutyi, V., & Dulia, A. (2023). Sim'i VPO z ditmy: potreby ta stratehii opanuvannya skladnymy obstavynamy [Families of internally displaced persons with children: needs and strategies for mastering difficult circumstances]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 1, 49–58. [in Ukrainian].
7. Liakh, V., & Dulia, A. (2024). Proiektna diialnist mizhnarodnoi blahodiinoi orhanizatsii «Fond Skhidna Yevropa» iz sotsialnoi pidtrymky vnutrishno peremishchenykh osib [Project activities of the international charitable organization «east europe foundation» for social support of internally displaced persons]. *Social Work and Education*, 11(3), 360–372. [in Ukrainian].
8. Liakh, T., Lekholetova, M., Skipalska, H. (2021). Analiz zapytiv naseleennia shchodo otrymannia sotsialno-psykholohichnoi dopomohy ta pidtrymky v umovakh COVID-19. [Analysis of inquiries for psychosocial counselling services and support in the context of COVID-19]. *Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Kyiv. Social Work*, 1(7), 22–28. <https://doi.org/10.17721/2616-7786.2021/7-1/4>
9. Petrochko, Z., & Liakh, T. (2024) Potentsial volonterstva dlya rozvytku deokupovanykh hromad. [The potential of volunteering for development of deoccupied communities]. *Vvichlyvist. Humanitas*, 3, 202–207. <https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.3.28>
10. Portal Humanitarnoi dopomohy. Sait dlia tykh, khto dopomahaie Ukraini [Humanitarian Aid Portal. Site for those who help Ukraine]. URL: <https://help.gov.ua/> [in Ukrainian].
11. Pro humanitarnu dopomohu : Zakon Ukrainy [On humanitarian aid: Law of Ukraine]. (1999). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text> [in Ukrainian].
12. Prohramy humanitarnoi dopomohy. Estonska rada u spravakh bizhentsiv. [Humanitarian aid programs. Estonian Refugee Council]. URL: <https://register.pagulasabi.ee/uk/programy-gumanitarnoyi-dopomogy> [in Ukrainian].
13. Proiekt ta prohramy. Blahodiyni fond «Stabilizeishen Support Servisez». [Projects and programs. Stabilization Support Services Charitable Foundation]. URL: <https://sss-ua.org/proekty/> [in Ukrainian].
14. Ukrainskyi fond «Blahopoluchchia ditei» [Ukrainian Foundation «Welfare of Children»]. URL: <https://childfund.org.ua/> [in Ukrainian].
15. Shevchenko, O. (2024). Lokalizatsiia prohrm mizhnarodnoi humanitarnoi dopomohy v Ukraini: problemy ta perspektivy [Localization of international humanitarian aid programs in Ukraine: problems and prospects]. *Collection of scientific works of Ivan Ohienko Kamianets-Podilskyi National University. Socio-Pedagogical Series*, 39, 222–227. [in Ukrainian].
16. Yak otrymaty humanitarnu dopomohu. Diia. [How to get humanitarian aid. Diia]. (2022). URL: <https://bf.diaa.gov.ua/articles/yak-otrymaty-humanitarnu-dopomohu> [in Ukrainian].
17. Lyakh, T., & Spirina, T. (2021). Rozwój inicjatyw wolontariackich jako narzędzia aktywizacji zasobów ludzkich społeczności lokalnych. In *Aktualne problemy społeczne Ukrainy i Polski. Aspekty partnerstwa instytucji państwowych i organizacji pozarządowych* (pp.22–30). Chełm. [in Polish].

Статус статті:

Отримано: 12.03.2025 Прорецензовано: 19.03.2025 Прийнято: 15.04.2025

Spirina Tetiana

PhD in Pedagogy, Associate Professor
Head of the Department of Social Pedagogy and Social Work
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, Ukraine

Lekholetova Maryna

PhD in Pedagogy
Associate Professor of the Department of Social Pedagogy and Social Work
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, Ukraine

Liakh Tetiana

PhD in Pedagogy, Professor
Professor of the Department of Social Pedagogy and Social Work
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, Ukraine

HUMANITARIAN AID PROGRAMS FOR VULNERABLE POPULATION GROUPS DURING WARTIME IN UKRAINE

Abstract. Among the crucial aspects of mitigating the negative consequences of Russian aggression in Ukraine, restoring its territories, ensuring the population's basic needs, and improving the quality of life, humanitarian aid

programs play a significant role. This article aims to analyze humanitarian aid programs for vulnerable populations in Ukraine during wartime. It is noted that since the onset of Russian aggression, Ukraine has experienced a significant decline in economic and social indicators of quality of life. The need for establishing effective cooperation between civil society organizations and state institutions for the provision of socially significant services to the Ukrainian population remains urgent. The authors analyze the experience of humanitarian organizations at the international and national levels, particularly humanitarian aid programs for the Ukrainian population during wartime («Humanitarian Solidarity», «Spilno», «Comprehensive Humanitarian Assistance for Conflict-Affected Residents of Ukraine and Third-Country Nationals in Ukraine, Poland, Romania, and Moldova», «Provision of Multi-Sectoral Humanitarian Assistance to Conflict-Affected Populations in Ukraine», among others). Key areas of humanitarian aid for Ukraine's population during wartime are identified, including covering the basic needs of vulnerable groups, providing assistance to at-risk households, creating new income sources and supporting individuals in achieving a subsistence minimum, supporting local humanitarian initiatives within communities, ensuring access to essential medical care, social services, and other necessary support, providing socio-psychological support and protection for children, youth, and adults at the community level, and repairing housing damaged by military actions. The success of humanitarian aid programs depends on responsible decision-making at the state level, as well as on cooperation and coordination between government institutions, international humanitarian organizations, and civil society organizations.

Keywords: vulnerable populations, community, internally displaced persons, humanitarian aid, humanitarian programs, social project, charitable activities, volunteering, civil society organizations.